
POLAT MAĞARASI ve TURİZM POTANSİYELİ

(Doğanehir-Malatya)

Polat Cave and Its Tourism Potential

Doç. Dr. Ramazan SEVER*

ÖZET

Polat Mağarası, Malatya ili Doğanehir ilçesinin Polat beldesi sınırları içindedir. Mağaraya ilgili herhangi literatüre rastlanılmamış olup, mağara hakkında ilk araştırma tarafımızdan gerçekleştirilmiştir. Yöre halkı tarafından bilinen mağara, coğrafi güçlükler nedeniyle pek ziyaret edilmemiştir. Permo-Triyas yaşlı kristalize kireçtaşları içinde yatay şekilde gelişen mağara, orta büyüklükte, uzunluğu yaklaşık 100 m, en geniş yeri ise 6 m'dir. Tavan yüksekliği yer yer değişmekle birlikte 3 m'den fazla değildir. Mağaranın giriş kısmı denizden 2070 m yüksektir. İçinde özellikle sarkıt, dikit, sütun ve traverten gibi karstik şekiller dikkat çeker. Mağaranın, şekli ve çökeltilerin oluşturduğu özelliklere dayanarak olgunluk sürecinde olduğu söylenebilir.

Mağara ilmiyle uğraşan araştırmacılara Polat Mağarası'nı tanıtmak bu çalışmanın amaçlarından biridir. Ancak asıl amaç Polat Mağarası'nın tanıtımını yaparak ziyarete açılmasını sağlamaktır. Turizm açısından önemli bir potansiyeli olduğunu düşündüğümüz mağaranın, yöre tanıtımına ve ekonomisine destek sağlayacağı ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Polat, mağara, damlataş, turizm.

* Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ABD.

Abstract

Polat Cave is placed within the borders of Polat Town of Doğuşehir in Malatya. No literature was evidenced about this cave and this is the first study on it. The cave, well known by the people in the surrounding, has not been able to be visited much due to the geographical reasons. Polat Cave, which has been developed horizontally, is medium in size, 100 meters in length and 6 meters in width in its widest point. However its height varies, it is not over 3 meters.

The altitude of the entrance of the cave is 2070 meters Above Sea Level. (ASL). The calcitic formations, in particular, such as stalactites, stalagmites, columns, and travertine are noteworthy in the cave. Depending on the shape and size of dropstones, it can be told that the cave is in its maturing period now.

Introducing Polat Cave to the researchers of cave is one of the goals of this study. However, the main purpose of the study is to open it to the visitors by making the presentation of it. It is expected that this cave, which we think to have a significant potential for tourism, would contribute to the presentation and economy of the region.

Keywords: *Polat, cave, stalactite, tourism.*

Giriş

Türkiye karstik kayaçlar bakımından zengin bir potansiyele sahiptir. Hem yüzey hem de yeraltı karstlaşmasıyla oluşan şekillerin oluşturduğu topografyalar turizm bakımından çeşitlilik sunar. Kuşkusuz karstik şekiller kompleksinin yeraltındaki en önemli temsilcisi olan mağaralar ayrı bir yere sahiptir. Mağaraların kendisi büyük bir karstik erime şekli olmasına rağmen, içinde değişik formlara sahip pek çok karstik birikim şekli barındırması ve bu şekillerin binlerce yılda oluştuğunun bilinmesi onu diğer karstik şekillere göre daha cazip yapar. Bu nedenledir ki tüm Dünya’da karstik mağaralar gizemli mekânlar olarak kabul edilir.

Malatya ilinin Doğanşehir ilçesine bağlı Polat sınırları içinde bulunan mağara, Permo-Trias kalker yapı içinde oluşmuş, karstik mağaralara tipik bir örnektir. Yörede yaygın şekilde *Sulu Mağara* diye tanınan oluşum, tarafımızdan *Polat* şeklinde yeniden adlandırılmıştır².

Mağaraların değişik amaçlarla kullanıldıkları bilinmektedir. Tarihi çağlarda insanların güvenlik amacıyla barındığı mağaralar günümüzde pek çok fonksiyon üstlenmiştir. Nitekim bu gibi şekiller mağara turizminin ayrılmaz bir ögesi olması yanında, kimi zaman mesken, kimi zaman turistik amaçlarla yeniden düzenlenmiş bir eklenti, kışlık yiyeceklerin saklandığı soğuk hava deposu³, astım hastaları için alternatif tedavi alanı olarak kullanılmaktadır. Bunun yanında günümüzde gerek damlataşlarının sahip olduğu güzellikler ve gerekse mağara havasının serbest atmosfer şartlarından farklı mikroklimatik özellikleri nedeniyle daha çok turistik amaçlı kullanılmaktadır. Günümüzde Türkiye’de Balıca, Karain, Damlataş, Düdensuyu, İnsuyu, Dilekkuyusu, Yediuyurlar, Karaca, Sofular, Mencilis, Dim ve Zeytintaşı gibi mağaraları her yıl binlerce turist ziyaret etmektedir. Ayrıca kullanımı gün geçtikçe azalmakla birlikte depo, sığınak ve hatta zirai üretim (mantar yetiştiriciliği gibi) amaçlı olarak ta mağaralar değerlendirilmektedir (Bekdemir ve Diğerleri,2004:313).

Son yıllarda speleoloji ilmindeki gelişmeler ve mağara araştırmaları ile ilgili çeşitli dernekler ve kulüpler yaygınlaşmış (Boğaziçi Üniv. Mağara Araş. Kulübü, Ankara Mağara Arş. Der., Marmara Üniv. Mağara Arş. Der., Dokuz Eylül Üniv. Mağara Arş. Kulübü vb.) olsa da, Türkiye’de mağara araştırmaları henüz yeterli düzeyde değildir. Her yıl ya yöre halkı tarafından bilinen ancak ziyarete açılmamış (Yıldızkaya Mağarası) ya da yeni yeni

² Sahada mağara daha çok *Sulu Mağara* olarak tanınmaktadır. Mağaranın tavanından sızan sulardan dolayı bu adla isimlendirildiği sanılmaktadır. Ancak hem Polat beldesi sınırları içinde kaldığından hem de tanıtımının daha kolay ve hızlı olacağı düşünülerek mağaraya *Polat* isminin verilmesi uygun bulunmuştur.

³ Bu konuda geniş bilgi için bakınız: Kopar,İ., 2001, s.125-143, Konya.

keşfedilen (Karaca Mağarası) turistik çekim gücü oldukça yüksek mağaralar ortaya çıkmaktadır. Ancak Türkiye’de 40 000 civarında mağara olduğu dikkate alınırsa bu araştırmaların oldukça yetersiz olduğu söylenebilir. Şunu da hemen belirtelim ki, son 15–20 yıldır kendi sınırlı olanakları ile çalışmalar yapan coğrafyacıların mağara araştırmaları ve mağara turizmine olan katkıları da az değildir⁴.

Bu çalışmada yöre halkı tarafından bilinen ancak bugüne kadar hiçbir bilimsel araştırmanın yapılmadığı Polat Mağarası coğrafi bir bakışla incelenmiştir. Temel amacımız Polat mağarası’nın tanıtımını yaparak, çevresindeki diğer ekoturizm potansiyeli ile birlikte değerlendirilmesi ve yöre halkına ekonomik bir gelir getirmesinin sağlanmasıdır.

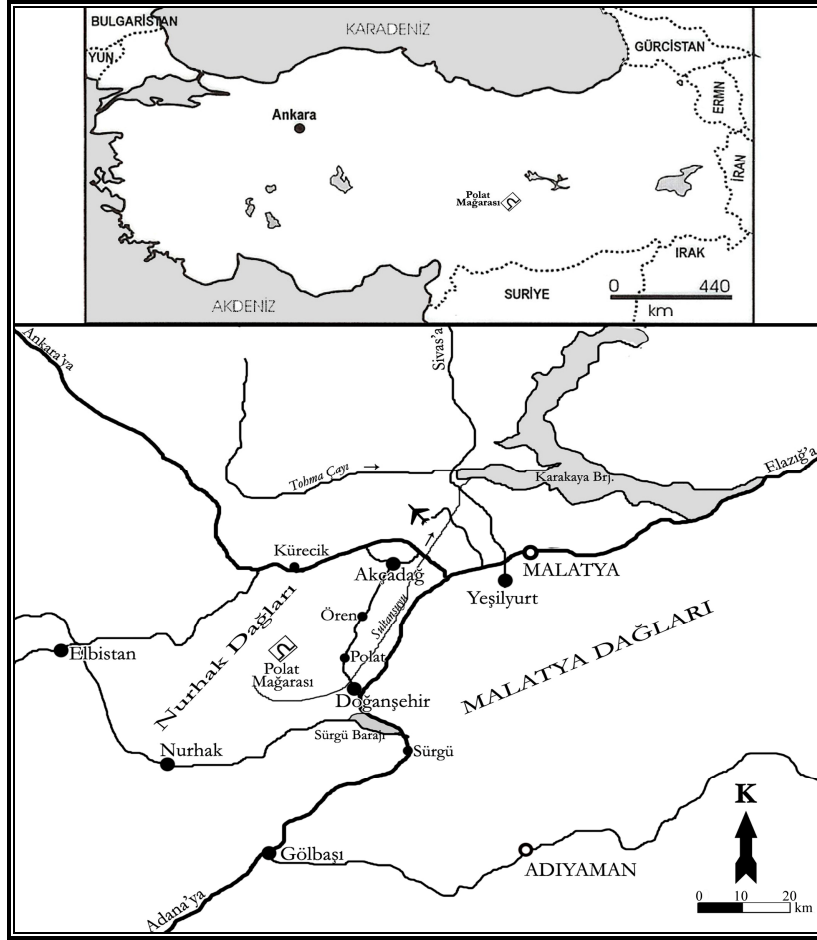
Mağaranın Yeri ve Ulaşımı

Polat Mağarası, Malatya ilinin Doğanşehir ilçesine bağlı Polat Beldesi sınırları içinde kalmaktadır (Şekil 1). Söz konusu mağara, Malatya şehrine 96 km, Doğanşehir ilçe merkezine ise 18 km mesafededir.

Polat Mağarası’na ulaşım farklı iki güzergâhtan sağlanmaktadır. Malatya-Adana karayolu üzerinde yer alan Doğanşehir ilçe merkezine oradan da ilçe merkezinin kuzeyine bulunan Polat kasabasına gitmek mümkündür. Mağaraya ulaşımı sağlayan diğer bir güzergâh ise Malatya-Akçadağ-Ören üzerinden Polat kasabasına giden yoldur. Polat kasabasının altı km kadar kuzeybatısında yer alan mağaraya önce stabilize bir yolla, sonra

⁴DOĞU,A.F.,TUNÇELH.,GÜRGEN,G.,ÇİÇEK,İ.,SOMUNCU,M.,1996, **Periliin Mağarası** Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi. Sayı:4, s.131–144, 1996, Ankara.
DOĞU,A.F.,TUNÇEL,H., vd. 1999, **Ayini Mağarası** (Kayseri). AÜDTCF Dergisi C: 39, Sayı:1-2, s.335-345, 1999, Ankara.
UZUN,A., 1991, **Karaca Mağarası** (Torul-Gümüşhane). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Coğrafya Araştırmaları Sayı: 3, s.15-24, Ankara.
UZUN,A.,ZEYBEK,H.İ., 1996, **Akçakale Mağarası** (Gümüşhane). Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 31, s. 39-55), İstanbul.
BEKDEMİR,Ü.,SEVER,R.,UZUN,A.,ELMACI, S., 2004, **Yıldızkaya Mağarası**. Doğu Coğrafya Der. Sayı:12, s.311-326, Konya.
CEYLAN,S.,DEMİRKAYA,2006, **Dim Mağarasının** (Alanya) Kaynak Değerleri, Turizmde Kullanımı ve Sürdürülebilirliği, Doğu Coğrafya Dergisi Sayı:15, s.199-221. Konya.
CEYLAN,S., **Zeyintaşı Mağarası**.2007,Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:17, s.223-241, Konya.
BULUT,İ.,DOĞANAY,H.,GİRGİN,M.,1998, **Ballıca Mağarası'nın Turistik Önemi**, 15 Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı (20-24 Nisan 1998), Türkiye Jeomorfoloqlar Derneği,, Ankara.
ERTEK,A.,1989, **Sofular Mağarası** (Şile-İstanbul), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi S:1, s.143-147, Ankara.
ÖZDEMİR,Ü., 2005, **Mencilis Mağarası**.Doğu Coğrafya Dergisi.Sayı:13, s.135-150, Konya

bir km'lik çok bozuk patika izlenerek gidilir (Fotoğraf 1). Patika yolunun bitiminde ise yaklaşık 500 m, yüzeyi taşlık-kayalık olan bir yamaçtan yürüyerek mağaranın ağızına ulaşılır.

Şekil 1. Polat Mağarası'nın lokasyon haritası.

Polat Mağarası, 1/25 000 ölçekli Türkiye Topoğrafya Haritası'nın *Malatya-L39-c1* paftası sınırları içinde olup, bu paftada incelenmiş ilk mağaradır. Ancak hemen belirtelim ki, bu ölçekteki haritalarda genellikle pafta içinde mağaralar işaretlenmesine rağmen Polat Mağarası ile ilgili bir emareye rastlanılmamıştır.

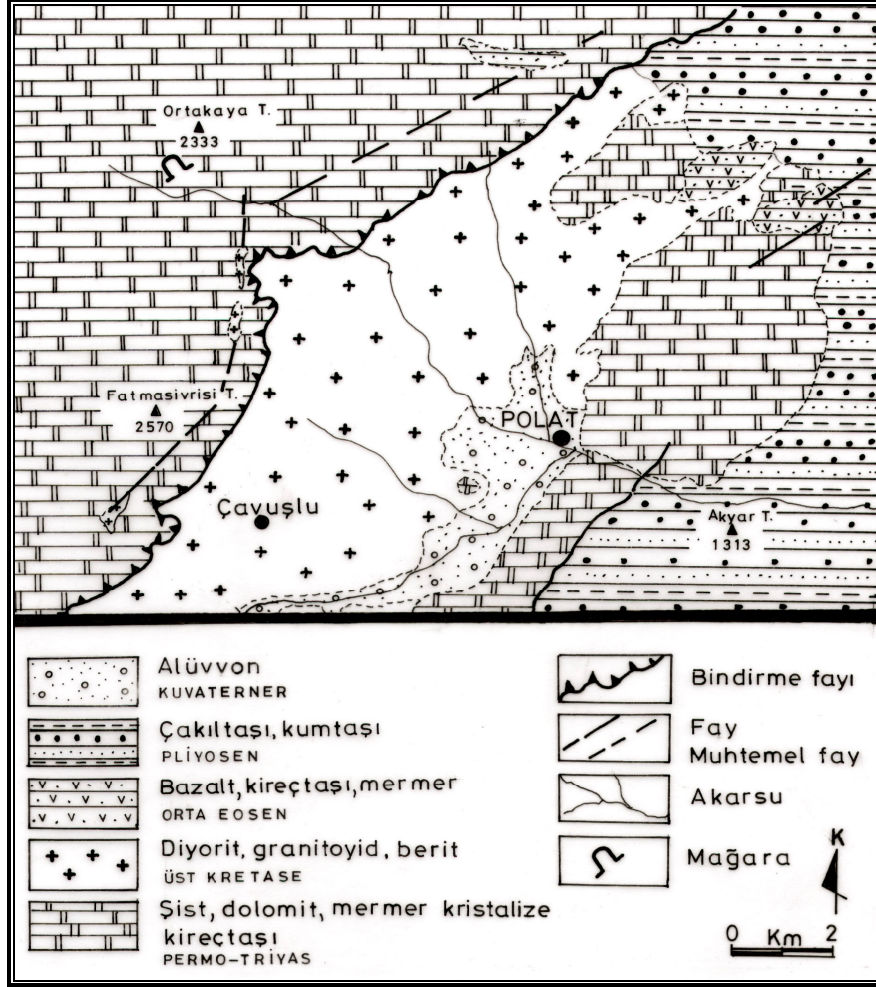

Fotoğraf 1. Polat Mağarası'na giden patika yolun bir kısmını ancak traktör gibi araçlarla geçmek mümkündür (Temmuz-2005).

Mağara Çevresinin Doğal ve Beşeri Özellikleri

Polat Mağarası Güneydoğu Anadolu Kıvrım Dağları üzerinde yer almaktadır. Bu yüzden tektonik ve jeolojik yapısı oldukça karışıktır. Sahada Permo-Trias yaşlı olduğu kabul edilen *Malatya Metamorfikleri* en yaygın birimi oluşturur (Şekil 2). Birimin tabanını çeşitli şistler, fillit ve dolomit gibi kayalar oluştururken, tavanda mermer ve kristalize kireçtaşları yüzeylemektedir. Ancak burada kayaların oluşturduğu istif düzeni faylanma, bindirme ve ekaylanma nedeniyle uyumlu bir tabakalaşma göstermez. (Önal-Altunbey, 1999:16).

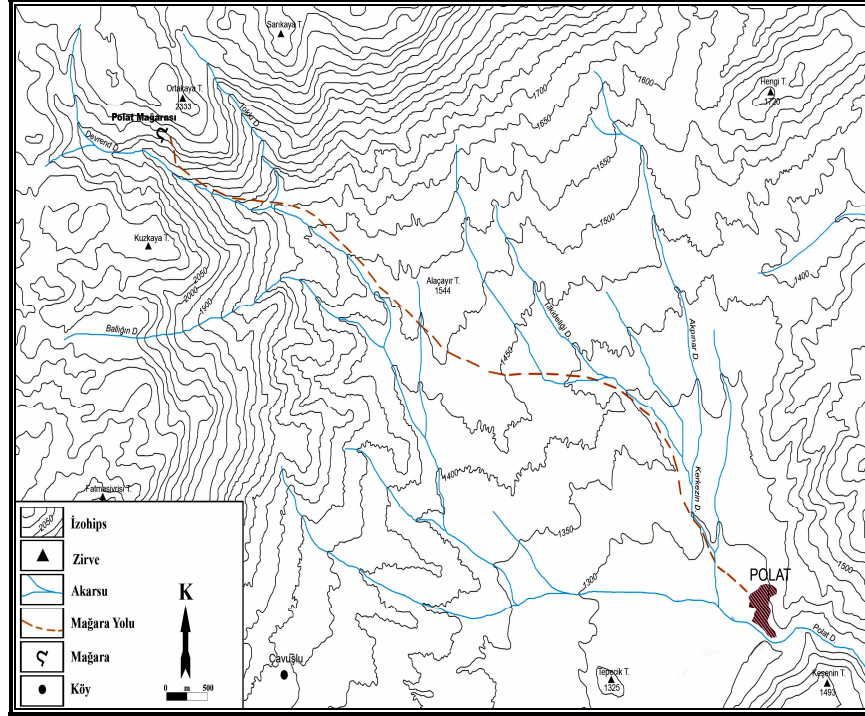
Polat Mağarası Malatya Metamorfikleri'nin en üst seviyesini temsil eden *kristalize kireçtaşları* içinde oluşmuş bir mağaradır. Mağara çevresinde görülen kireçtaşları; sakkaroid dokulu, katıksız ve bütünüyle kalsitten meydana gelir (Önal-Altunbey, 1999:16). Mağaranın bulunduğu kesimde fay yüzeyleri net bir şekilde tespit edilememiştir. Ancak ana kayanın faylarla da kesildiği ve özellikle mağaranın güneyinden geçen fay hatlarının mağara oluşumunda etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 2. Polat Mağarası ve yakın çevresinin jeoloji haritası (ÖNAL, ALTUNBEY,1999:17).

Polat Mağarası, hemen Güneydoğu Torosların başladığı Nurhak Dağları üzerinde yer alır. Bu kesimde genellikle Permo-Triyas yaşlı kireçtaşları yaygın olduğu için basık bir topoğrafya görülür. Mağara çevresindeki başlıca yükseltileri: mağaranın yer aldığı Ortakaya Tepe (2333 m), Sarıkaya Tepe (2460 m), Kuzkaya Tepe (2320 m) ve Kilise Tepe (2239 m) oluşturur. Mağaranın olduğu Ortakaya Tepe önünden geçen Devrend Dere vadi tabanı (2000 m) ile mağara ağzı arasındaki nispi yükselti farkı 100 m'den fazladır (Şekil 3).

Polat Mağarası ve Turizm Potansiyeli (Doğınşehir-Malatya)

Şekil 3. Polat Mağarası ve yakın çevresinin topoğrafya haritası.

Mağara çevresinde yüzey drenajı oldukça zayıftır. Mağara çevresinin sularını Dervend deresi drene eder. Yazları tamamen kuruyan dere, Polat Çayı ile birleşerek önce Sultan suyuna sonra Tohma Çayı'na buradan da Fırat Nehri'ne (Karakaya Barajı) ulaşır.

Karasal iklim koşullarının hüküm sürdüğü Polat ve çevresinde Doğınşehir ve Akçadağ meteoroloji istasyonu verilerine göre yıllık ortalama yağış miktarı 535 mm (Doğınşehir), yıllık sıcaklık ortalaması ise 12,5°C (Akçadağ) civarındadır. Yörede yazlar nispeten sıcak (Temmuz 22,3 °C), kışlar ise soğuk (Ocak -3,3 °C) geçer. Karla örtülü gün sayısı 53, kar yağışlı gün sayısı ise; 13,2 gün/yıl kadardır.

Söz konusu iklim koşullarına bağlı olarak sahada hâkim bitki örtüsünü *step* formasyonları oluşturur. Korunabilmiş alanlarda yer yer meşe (*Quercus sp.*) ve ardıç (*Juniperus sp.*) topluluklarına rastlanılır. Mağara ve yakın çevresi büyük kısmıyla toprak ve bitki örtüsünden yoksundur. Bununla birlikte, yamaçların önündeki kolüvyal depolar üzerinde ve çatlaklar arasında tutunmuş çoban yastığı (*Acantholimon sp.*), yavşan otu

(*Artemisia sp.*), sığırkuyruğu (*Verbascum sp.*), geven (*Astragalus sp.*), brom (*Bromus sp.*) ve kekik (*Thymus fallax*) gibi bazı step türlerine rastlanır.

Mağara çevresinde topografya, iklim ve bitki örtüsü özelliklerine göre şekillenmiş topraklardan; Kırmızımsı Kahverengi Topraklar ve Kolüvyal Topraklar yer alır (Topraksu-1984). Litolojik özellikler, relief enerjisi, bitki örtüsünün oldukça zayıf olması nedeniyle toprakların erozyona duyarlılığı yüksektir. Hatta mağara çevresinde yüzey aşınmasına bağlı olarak ana kayanın yer yer ortaya çıktığı görülmektedir.

Mağaraya yakın en önemli yerleşme, 1930'dan beri belediye teşkilatına sahip olan Polat kasabasıdır. Temel ekonomisi ekip-biçme ve hayvancılığa dayalı olan kasaba, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ender görülen bir nüfus gelişimine sahiptir. Nitekim kasabada göç olayı pek yaşanmamaktadır. 1945'de 1 580, 1955'te 3 411 olan kasaba nüfusu 1985'te 4 741'e ulaşmış ve 2000 yılında 5 741'e yükselmiştir. Ayrıca kasaba dışarıya göç vermediği gibi, nüfus artışı da yüksek değildir. Mağaraya en yakın köyler ise Çavuşlu (317) ve Dedeyazı'dır (604). Mağaranın yakın çevresinde yaz aylarında yaylacıların kurduğu çadırlar da bulunmaktadır.

Mağaranın Oluşumu ve Şekli

Karstik mağaralar genellikle benzer bir oluşum süreci geçirirler. Kireçtaşları içinde hidrostatik basınçla dolaşan karbondioksitli yeraltı suyu ana kayayı eriterek mağaraları oluştururlar. Bununla birlikte, aktif zonda bulunan bazı mağaralarda yeraltı akarsuları fiziksel aşındırma ve biriktirmeler de yaparlar (Bekdemir ve diğerleri, 2004: 318).

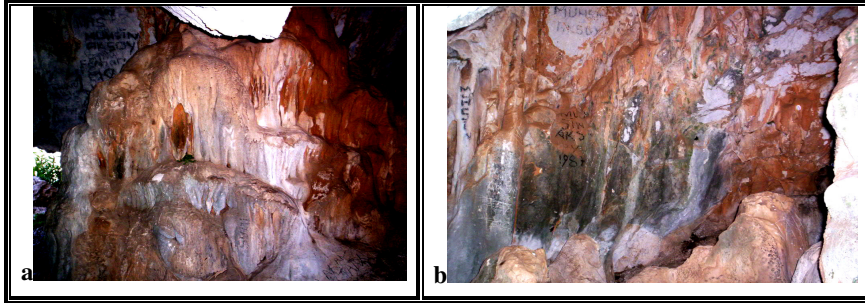
Polat Mağarası'nın oluşumunda birbirini tamamlayan iki farklı aşama görülmektedir. İlk aşamada yüzeyden çatlakları takiben sızan sular zeminde ve mağara çeperleri boyunca ayrışma ve çözülmelere neden olmuş ve böylece mağaranın ilksel biçimi oluşmuştur. İkinci aşamada, mağaranın yana ve derine doğru genişlemesine bağlı olarak mağara içinde bir havalanma zonu gelişmiştir. Bu zonda eriyik halde taşınan çökeller tavanda ve tabanda tortulanarak damlataşı oluşumlarını meydana getirmeye başlamıştır. Üçüncü safha olgunluk safhasıdır. Polat mağarası bu aşamaya doğru hızla gelişimini sürdürmektedir. Çünkü mağara tavanında büyük göçmelerin olmaması onun olgunluk safhasını geçirmekte olduğunu göstermektedir. Nitekim üç aşamalı olarak ortaya çıkan karstik mağaralarda, genellikle ihtiyarlık döneminde tavan çökmeleri görülürken burada böyle bir çökme söz konusu değildir (Uzun-Zeybek, 1996: 43).

Polat Mağarası KB-GD yönünde yatay şekilde gelişmiş bir mağaradır. Mağaranın girişi nispeten dar olsa da, aynı anda birkaç insan eğilerek mağaraya girebilmektedir (Fotoğraf 2). Giriş yeri iri kaya blokları tarafından maskelendiği için ağız kısmına ulaşana kadar mağarayı fark etmek oldukça zordur. Bu nedenle mağaradan haberdar olan bazı kişiler rehbersiz olarak sahaya geldiklerinde mağarayı bulamadan geri dönmektedir.

Fotoğraf 2. Mağara girişinin içerden (a) ve dışardan (b) görünüşü.

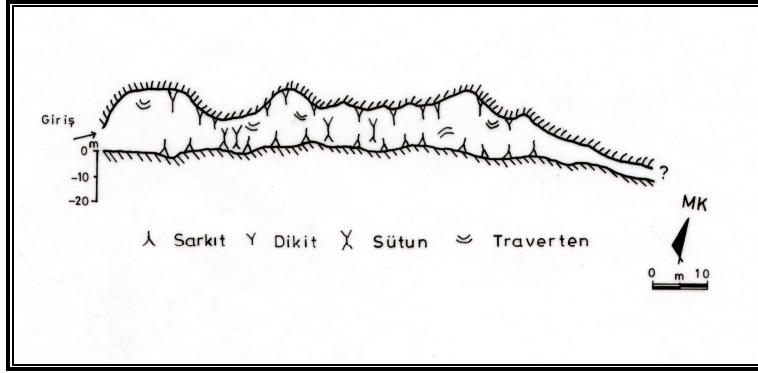
Mağaranın hemen girişinde iki ucu açık yaklaşık 14 m² genişliğinde bir oda bulunmaktadır. Oda zaman zaman mağara çevresinde hayvan otlatan çobanlar tarafından sığınak olarak kullanılmaktadır. Mağarayı merak edip gelen ziyaretçiler, odadan mağaranın iç kısmına donanımsız gidemedikleri için, bu odada bulunan damlataşlarına büyük zarar vermektedir (Fotoğraf 3). Travertenlerin üzerine çeşitli yazılar yazarak, oluşumları kazımak veya hatıra kabilinden traverten parçaları koparmak bu tür zararlı uğraşların başında gelmektedir.

Fotoğraf 3. Hemen mağaranın girişteki odada bulunan çökeltiler büyük oranda bozulmuştur.

Girişteki bu küçük odanın batısından galeriye geçilir. Bu galerinin uzunluğu 30 m'den fazladır. Galerinin yüksekliği bazı yerlerde oldukça azalır ve bazen bir insanın geçmesini güçleştirir. Galeri boyunca tavan yüksekliği değişse de genellikle 2,5-3 m civarındadır. Galeri boyunca yer yer küçük bir odaya benzeyen bölümler bulunur (Şekil 4). Her bir bölüm diğer bir bölüme geçişe pek zorluk oluşturmaz. Galeri bu noktadan sonra daralmakta ve insan geçişine izin vermemektedir. Mağara giriş yeri ile ulaşılan son nokta

arasında 8-10°'lik bir eğim farkı olup yükselti farkı 10 m civarındadır. Bu nedenle mağaranın ağzından iç kesimlere doğru olan geçişin kolaydır.

Şekil 4. Polat Mağarası'nın plânı.

Mağaranın Turizm Potansiyeli

Mağaralar ve sahip oldukları potansiyel özelliklerinin başında mağara içi oluşuklar ve onların doğal çekicikleri, Prehistorik yerleşme mekânı olmaları, dinsel önemleri ve speleo-terapiye izin veren mikroklimatik özellikler göstermeleri gelmektedir. Bu yüzden mağaralar daha çok turistik amaçlı kullanılmaktadır. Bununla birlikte sığınak, depo (peynir, elma vb gibi), kültür mantarcılığı gibi farklı amaçlar için de kullanıldıkları bilinmektedir (Nazik ve Güldalı 1985; San ve diğ. 1990; Uzun 1991; Doğanay 2001, Kopar 2001).

Polat mağarasının tarihi devirlerde kullanıldığına ait bir duyuma ve bulguya rastlanılmamıştır. Bugün bile mağara yöre insanı tarafından bilinmesine rağmen gidenerin sayısı oldukça azdır. Nitekim saha çalışmalarında Polat halkı ile yapılan sohbetlerde *böyle bir mağaranın olduğu söyleniyor ama biz görmedik* diyenlerin sayısı da oldukça fazladır. Mağaraya ulaşım güçlüğü, ürkütücü karanlığı ve tünel şeklinde oluşu buranın ziyaret edilmemesinin en önemli nedenleridir.

Polat mağarası ülkemizde turizme açılmış karstik mağaralar kadar zengin bir damlataşı oluşumuna sahiptir. Mağara içinde küçük odalar ve galeri boyunca onlarca sütun ve dikit oluşumu vardır. Bunun yanında sarkıtlar, flama şekilli travertenler, mağara incileri gibi diğer karakteristik mağara şekilleri de hemen her tarafta göze çarpar.

Mağaranın 1986 yılında meydana gelen Sürgü-Doğanşehir depreminde büyük zarar gördüğü yöre halkı tarafından ifade edilmiş olsa da, yerinde yaptığımız gözlemlerde yıkımın abartıldığı gibi olmadığı anlaşılmıştır. Ancak sarkıt ve sütunların bir bölümü bu

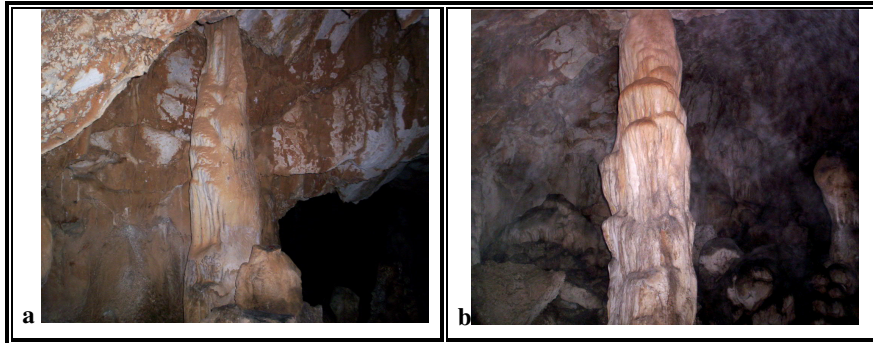
depremde hasar görmüştür. Hasar özellikle sütunlarda belirgindir. Nitekim sağa-sola yıkılmış sütunlar bunun açık bir göstergesidir.

Polat Mağarası'nda az da olsa belirgin bir hava hareketi gözlenmiştir. Bu akımın mağara ağzından kaynaklanan bir sirkülasyon olduğu düşüncesindeyiz. Hava akımının varlığının kanıtı olarak mağara oluşumlarındaki flama benzeri dalga yapıları gösterilebilir. Mağara havası yazın dışarıya göre serin, kışın ise daha sıcaktır. Nitekim mağara dışında sıcaklık 35 °C civarında iken, mağaranın giriş kısmında 30°C olarak ölçülmüştür. Mağara havasının sıcaklığı iç kesimlere doğru ilerledikçe düşmekte ve galerinin sonuna doğru 25 °C'ye inmektedir. Buna karşılık, mağara içinde nispi nem dışarıya göre daha yüksektir. Genellikle bu tip mağaraların havası, serbest atmosfer şartlarındaki havadan farklı, kendine özgü bir mikroklima alanı özelliği taşır (San ve Diğerleri.1990). Nitekim Polat mağarasındaki galerinin orta kısmından itibaren hava akımının olmaması, girişin çok dar ve küçük olması serbest atmosfer de bulunan *alerjen tozların* mağara havasına karışmasını önlemektedir. Dolayısıyla mağara turizme açıldığında özellikle galerideki küçük bölümlerde astım tedavisi görmek üzere gelecek olan ziyaretçiler uygun ortamlar bulacaklardır.

Mağara içinde su akışı ve göl tespit edilmemiştir.

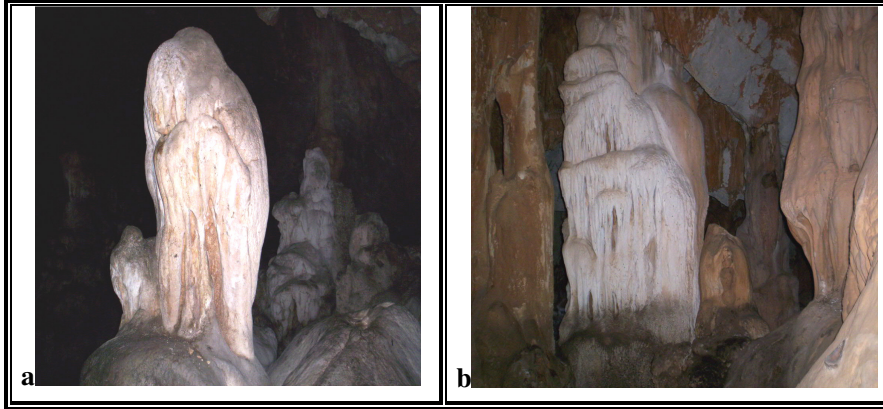
Polat mağarasının başlıca hayvan varlığını yarasalar oluşturur. Bununla birlikte mağara girişindeki küçük oda baykuşlara koranak oluşturduğu da anlaşılmıştır. Mağaranın dışa açılan kesiminde bazı böcek ve sinek türlerine de rastlanmıştır.

Mağarada turistik değere sahip damlataşı oluşukları oldukça çeşitlidir. Bunlardan en dikkat çeken sütunlardır. Bazen mağara duvarının yanında ona sıkıca irtibatlı bazen de galerinin tam ortasında karşımıza çıkan sütunlar çeşitli renk ve biçimdedir. Oluşumu kesilmiş olan sütunlarda hâkim renk kahverengidir. Oluşumu hala devam edenlerde ise beyaz ve sarı renktedir (Fotoğraf 4).

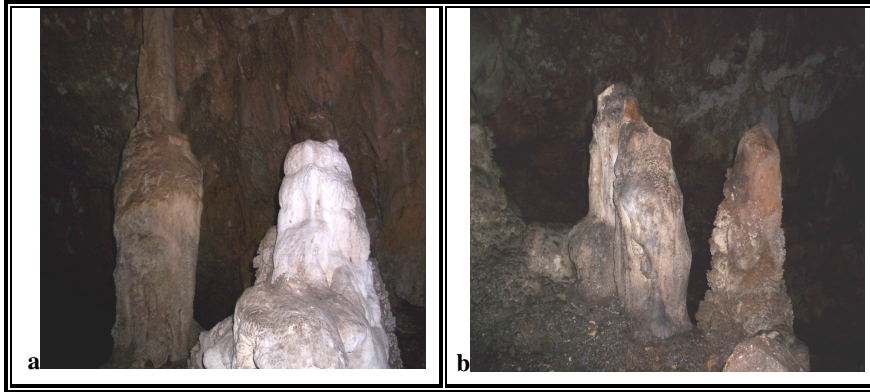
Fotoğraf 4. Mağaradaki sütunlardan bir görünüş. Sağdaki (b) sütunun yüksekliği 3 m kadardır.

Mağarada sütunlardan sonra en fazla rastlanan oluşum çeşitli renk ve boyuttaki diktlerdir. Gerçekten de birikme hızına ve çökelti miktarındaki değişimlere bağlı olarak oluşan diktler doğal birer heykel karakterindedir (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5. Diktler bazen ilginç şekiller oluşturur solda (a) çarşafa bürünmüş yaşlı kadın, sağda (b) şapkalı bir adam.

Mağaranın orta kesiminde yan yana ve farklı renklerde bulunan çok sayıdaki dikit ayrı bir grup teşkil eder. Bunların oluşum zamanları aynı dönemlere denk geldiğinden boyları hemen hemen aynıdır (Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6. Oluşumu devam eden sütunlar (a). Sağda (b) üç kardeş veya üçüzler.

Mağaranın tavanında yer alan sarkıtların boyları genellikle kısadır (Fotoğraf 7). Benzer şekilde tavanla duvar arasında karşımıza çıkan flamalar da oldukça küçüktür.

Mağarada şekillerden biri de travertenlerdir (Fotoğraf 8). Özellikle mağara duvarlarına yakın yerlerden sızan suların çökmesiyle oluşan bu oluşumlar ortaya çıktığı kesimlerde traverten basamakları oluşturur. Bu oluşumların en fazla sergilendiği kesim galerinin genişlediği kesimdir.

Fotoğraf 7. Tavandaki sarkıtlardan bir görünüş.

Fotoğraf 8. Traverten basamaklarına benzer şekiller oluşturmuş çökeltiler oldukça ilginçtir.

Sonuç ve Öneriler

Polat Mağarası yatay gelişmiş, toplam alanı yaklaşık 600-700 m²'yi bulan orta büyüklükte bir mağaradır. Mağaranın uzunluğu yaklaşık 100 m, en geniş yerinde genişliği ise 6 m'dir. Tavan yüksekliği yer yer değişmekle birlikte 3 m'den fazla değildir. Mağaranın giriş kısmı denizden 2070 m yüksekte yer alır. Bir takım donanım eksikliği nedeniyle mağaranın her kesimi yeterince keşfedilememiştir. Bu nedenle Polat Mağarası'nın *mineralojik*, *petrografik*, *hidrojeolojik* ve *jeomorfolojik* özelliklerini kapsayan ayrıntılı çalışılmasına ihtiyaç vardır.

Polat mağarası, içerdığı zengin damlatası şekilleri ve mikroklimatik özelliği nedeniyle turizm amaçlı kullanılabilir. Ancak yoğun nüfuslu merkezlerden uzakta bulunması, ulaşım, konaklama ve izleyen zorluklar nedeniyle bir takım iyileştirmelere gereksinim vardır. Bunun yanında bölgenin turizm potansiyeli çerçevesinde diğer ekoturizm çekiciliklerle (Polat kasabası, Sürgü kasabası, Takaz ve Pınarbaşı mesire yerleri), birlikte kullanılması durumunda, örneğin *güzergâh turizmi* ne bağlı olarak çekim gücü daha da yükseltilebilir.

Polat mağarası değerlendirildiğinde hem yöre hem de bölge ekonomisi için önemli getiri sağlayan bir turizm varlığı olacaktır. Fakat söz konusu potansiyelin mevcut şekliyle ziyarete açılması mümkün değildir. Bu nedenle mağaradan ekonomik fayda sağlanabilmesi için aşağıda ifade edilen hususların göz önüne alınması gerekmektedir.

Kuşkusuz Türkiye'deki birçok doğal ve beşeri turistik çekicilerin değerlendirmesinde yaşanan sorunlardan başında *tanıtım* ve *reklâm* gelmektedir. Bu nedenle Malatya ili Doğanşehir ilçesi Polat beldesi yönetim sınırları içinde kalan Polat Mağarası'nı tanıtan *broşürler* hazırlanmalı, başta Malatya ili olmak üzere bölgede yer alan yazılı ve görsel medya aracılığı ile tanıtımı yapılmalıdır. Ayrıca mağarayı tanıtmak için hazırlanan broşürler turizm acentelerine dağıtılması ve benzeri tanıtım çalışmaları, bu kapsamda yapılacak acil işlerin başında sayılabilir.

Mağaranın en önemli sorunu ulaşımıdır. Hiç şüphesiz doğal turistik kaynaklar ziyaretçiler için ne kadar ilgi çekerse çeksin, eğer ulaşım zorluğu çekiliyorsa ziyaretçi potansiyeli düşmektedir. Polat beldesi ile mağara arasında bulunan stabilize yol genişletilmeli, keskin virajlar düzeltilmeli, asfaltlanmalı ve böylece buraya ulaşmak isteyen ziyaretçilere kolaylık sağlanmalıdır. Bunun yanın da Malatya-Adana ve Malatya-Ankara karayoluna mağarayla ilgili reklâm panoları konması yararlı olacaktır. Aynı şekilde Polat kasabası ve mağaraya giden stabilize yolun kenarına da benzer levhalar konmalıdır.

Mağara ve çevresinin görünümünü bozmayacak şekilde peyzaj düzenlemelerinin yapılması, yürüyüş yolları, ışıklandırma, rekreasyon alanı ve dinlenme tesislerinin yapılması şüphesiz çekiciliği olumlu yönde etkileyecektir.

Mağaranın çevresi görsel manzara bakımından olağanüstü bir potansiyele sahiptir. Çevresine göre bir vahayı andıran Polat ve Doğanşehir ovalarını bir bütün olarak gözler önüne seren bu kesimde seyir noktaları düzenlenebilir. Ayrıca bu yamaçlar üzerinde yöresel yemeklerin sunulduğu kır lokantaları açılabilir.

Polat Mağarası'nın en önemli dezavantajı yüksek bir sahada yer almasıdır. Bu nedenle buraya sunulacak her türlü alt yapı hizmetinin yüksek bir maliyeti olacaktır. Ancak başta ulaşım olmak üzere buraya yapılacak yatırımlar köy ve yaylaları da kapsadığı için hem yöre halkı hem de mağara turizmi bakımından yarar sağlayacaktır.

Polat Mağarası ve Turizm Potansiyeli (Doğansh ir-Malatya)

Katlı Belirleme: *Arazi çalışmalarım sırasında büyük ilgi ve desteğini g rd ğim Polat halkına ve özellikle Polat Belediye başkanı İsmet GÜZEL'e yardımlarından dolayı teşekkür ederim.*

KAYNAKÇA

- BEKDEMİR,  ., SEVER, R., UZUN, A., ELMACI, S., 2004,** *Yıldızkaya Mağarası.* Doğu Coğrafya Der. Sayı:12, s.311-326, Konya.
- DOğANAY, H., 2001,** *Türkiye Turizm Coğrafyası. izgi Kitapevi, Konya.*
- KOPAR, İ., 2001,** *Kapadokya Volkanik Provensinde İlkel Mağara Konut Esinli T f Ambarlara İki  rnek; G zel z(Kayseri) ve şahinefendi (Nevşehir) T f Ambarları,* Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 7, s.125-143, Konya.
- Malatya İli Arazi Varlığı,1984,** Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Topraksu Genel Müdürlüğü Yayınları. İl Rapor No:44, Genel yay. No:759, Ankara
- NAZİK, L., GÜLDALI, N., 1985,** *İncesu Mağaralar Sistemi (Taşkale/Karaman);* Jeomorfolojik Evrimi ve Ekonomik Olanakları. Jeomorfoloji Dergisi Sayı: 13, s.47-52, Ankara.
-  NAL, A., ALTUNBEY,M., 1999,** *Dedeyazı-avuşlu (Doğansh ir-Malatya) Yöresindeki Skarn Oluşumları ve İlişkili Demir Cevherleşmeleri.* Türkiye Jeoloji Bülteni,Cilt.42, Sayı:1 s.15-27, Ankara.
- SAN, A., ÖZSARI, S., BAşOL, S., AKÇAY, G., SARAçOğLU, K., 1991,** *Gümüşhane'nin Sağlık Sorunları ve Alınması Gereken Tedbirler.* Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane, 13-17 Haziran 1990, Ankara.
- UZUN, A., 1991,** *Karaca Mağarası (Torul-Gümüşhane).* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Coğrafya Araştırmaları. Sayı: 3, s.15-24, Ankara.
- UZUN, A., ZEYBEK, H. İ., 1996,** *Akçakale Mağarası (Gümüşhane).* Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 31, s. 39-55, İstanbul.